

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

Literatura

- Jelínková, R. 2005: Lhota (k. ú. Lhota u Lipníku nad Bečvou, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 46, 189–197.
- Klíma, B. 1979: Nová stanice aurignacienu v Moravské bráně. *Archeologické rozhledy* 31, 361–369.
- Pavelčík J. 2001: *Hlinsko. Hradisko bádenské kultury*. Archeologické památky střední Moravy 2. Olomouc: Vlastivědné muzeum.
- Schenk, Z., Kuča, M. 2006: Hlinsko (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 47, 126–127.
- Svoboda, J. 2006: Sidelní archeologie loveckých populací. K dynamice a populační kinetice mladého paleolitu ve středním Podunají. *Přehled výzkumů* 47, 13–31.
- Škrdla, P. 2006: Hlinsko (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 47, 84–85.
- Škrdla, P., Schenk, Z., Šebela, L. 2006: *Hlinsko*. NZ uložena na ArÚ AV ČR v Brně pod č. j. 3307/06.

Resumé

The rescue excavation was realized at a Paleolithic site (disturbed by quarrying) at the field of Kouty in the cadastral territory of the village of Hlinsko. A strip of intact sediments which represents only the southern margin of the formerly elevated area above Bečva River in the Moravian Gate, was intensively surveyed during summer and autumn and subsequently an area of 150 m² of colluvial deposits was excavated using shovels.

The site yielded a collection of 103 Paleolithic chipped stone artifacts. The most common raw material is erratic flint supplemented by isolated items of local chert and radiolarite. The tools include a small, triangular, bifacially retouched foliate point (obr. 6: 22) and a distal fragment of a unifacially retouched point (obr. 6: 22), a burin on a broken blade (obr. 6: 22), a transversal burin (obr. 6: 22), an endscraper with a notch (resembling an atypical borer, obr. 6: 22), a fragment of a bilaterally and steeply retouched blade with negatives of burin blows (obr. 6: 22), a chisel (obr. 6: 22), a fragment of a truncated microblade (obr. 6: 22), and a backed microblade (obr. 6: 22). The collection of tools is supplemented by a series of unretouched microblades (obr. 6: 1–18).

The collection fits the range of specific local Upper Paleolithic industries collected on the cadastral territories of the villages of Lhota (Klíma 1979; Jelínková 2005) and Hlinsko (unpublished finds by D. Figeľ). They are characterized by triangular foliate points for which J. Svoboda (2006: 27) searches for analogies on the Váh, Prut and Don Rivers.

HOSTIŠOVÁ (okr. Zlín)**„Na pískách“. Aurignacien. Sídliště. Povrchový průzkum.**

Lokalita leží v nadmořské výšce 300 m, severozápadním směrem od obce. Společně s tratí „Záhumenice“ byla objevena v roce 1996 D. Kaškou, bývalým pracovníkem Muzea Kroměřížska. Kolekce byla následně předána do Muzea Jihovýchodní Moravy ve Zlíně, kde je uložena. Lokalita nebyla dosud publikována.

Soubor čítá 8 artefaktů, z nichž 6 je vyrobeno z eratického silicitu, sedmý kus je z radiolaritu červenohnědého odstínu a poslední artefakt nebyl kvůli intenzivnímu přepálení

surovinově určen. Některé kusy jsou lehce poničeny mrazem nebo žarem.

Z technologického hlediska se ve sledované kolekci vyskytly pouze úštěpy. Tři z nich byly použity k výrobě škrabadel. Dvě škrabadla jsou vysoká vyčnělá (obr. 12: 8, 9) a třetí je vyčnělé ploché (obr. 12: 2). Dva artefakty byly opatřeny místní retuší.

Celá kolekce byla s ohledem na přítomnost tří vyčnělých škrabadel kulturně přiřazena k aurignacienu.

„Pod Strážnou“. Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

V letech 1987–1989 prováděl v poloze pod vrcholem kopce Strážná povrchové sběry V. Zapletal, žák ZŠ Hostišov. Výsledkem byla kolekce 14 artefaktů štípané kamenné industrie, kterou publikovala J. Langová (Langová 1993, 17–18). Kolekce je uložena v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně.

Šest artefaktů ze sledovaného souboru vykazuje různě stupně patinace. Jedná se o 3 kusy eratického silicitu (bazální fragment drobné čepele, sporné rydlo na zlomku čepele a zlomek úštěpu) a 3 kusy (fragments 2 čepelí a šupina) červenohnědého a olivově zbarveného radiolaritu. Ostatní artefakty byly J. Langovou na základě přítomnosti fragmentů keramiky lineární kultury přiřazeny k neolitu.

Šest artefaktů ze 14 bylo přiřazeno obecně k mladému paleolitu, přičemž mladopaleolitické stáří tří radiolaritových artefaktů je sporné.

„Strážná“, „U vodárny“. Aurignacien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalita je situována na východním okraji obce na vrcholu kopce Strážná, v nadmořské výšce 347 m (vrchol kóty), poblíž vodárny.

Lokalitu objevil J. Otčenášek st., který zde v letech 1949–1950 prováděl povrchové sběry (Archiv AÚ AVČR v Brně, č. j. 2809/51, 2908/51). V roce 1996 zde sbíral D. Kaška. V literatuře se o této lokalitě poprvé zmiňuje v roce 1955 J. Otčenášek st. (Otčenášek 1955, 55) a B. Klíma v roce 1956 (Klíma 1956, 430). Šest artefaktů z této kolekce popsal (bez kresebné dokumentace) ve své shrnující práci „Aurignacien na Moravě“ i M. Oliva (Oliva 1987, 46). Nálezy jsou uloženy v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně.

Kolekce čítá celkem 71 artefaktů štípané industrie. Mimo paleolitické artefakty bylo vyčleněno i několik postpaleolitických (pravděpodobně neolitických) artefaktů (7 ks). Většina artefaktů vykazuje různé stupně patinace, od souvislého povrchu až po lehký povlak. Některé kusy nesou stopy železných oděrek, přepálení a mrazového popraskání. Intenzivně patinované a přepálené artefakty nebyly surovinově blíže určeny (4 ks). Převážná většina artefaktů je vyrobena z eratického silicitu (52 ks). Šest kusů artefaktů je vyrobeno z radiolaritu červenohnědých a zelených barevných odstínů, jejichž nejvýznamnější zdroj leží v blízkosti Vlárského průsmyku na slovensko-moravském pomezí. Dva kusy radiolaritu jsou zbarveny olivově. Daná barevná varieta se hojně vyskytuje v Rakousku, odkud byla na lokalitu pravděpodobně přinesena; valouny nízké kvality jsou ale přítomny i ve štercích na jižní Moravě (zejm. mezi obcemi Mušov – Novosedly – Troskotovice; Přichy-

**Tab. 3. Hostišová. Geografické souřadnice jednotlivých poloh (WGS-84).
Hostišová. Geographic coordinates of individual sites (WGS-84).**

poloha – site	délka – longitude (E)	šířka – latitude (N)	nadm. výška – asl. [m]
Na pískách	17°35,124'	49°15,411'	300–310
Pod Strážnou	17°35,686'	49°15,259'	335–345
Strážná	17°35,752'	49°15,313'	345–346.5
Záhumenice	17°35,562'	49°15,357'	330–340

stal 2002, 72). Čtyři kusy suroviny jsou vzhledově totožné s typem Krumlovský les, variety I a II, avšak pravděpodobně pocházejí z lokálních šterků (Škrdla – Přichystal 2002, 184). Ve 2 případech se objevil rohovec typu Troubky – Zdislavice, jehož zdrojová oblast leží v prostoru mezi obcemi Troubky a Zdislavice (okr. Kroměříž). V jednom případě byl identifikován rohovec typu Stránská skála s charakteristickým proužkováním v silicové hmotě a drsnou bílou kůrou (Přichystal 2002, 69).

Technologicky jsou ve sledovaném souboru nejvíce zastoupeny úštěpy (38 ks), dále čepele (17 ks) a čepelky (1 ks). Jeden kus byl klasifikován jako částečně upravená surovina a 7 kusů bylo zařazeno mezi drobné zlomky úštěpů a šupiny (o velikosti < 15 mm). Soubor vykazuje vysokou fragmentarizaci.

Nejčastěji zastoupeným typem nástroje je škrabadlo (5 ks) a jeho fragmenty (2 ks). V jednom případě se objevilo škrabadlo typu Lhotka (obr. 12: 4), dále 3 vysoká vyčnělá škrabadla (obr. 12: 10, 19, 20), škrabadlo na zlomené čepeli s boční retuší (obr. 12: 6) a 2 fragmenty odlomených hlavice škrabadel

(obr. 12: 1, 15). Vyskytlo se také kanelované rydlo na zlomku úštěpu (obr. 12: 17) a kombinace vyčnělého kýlovitého škrabadla a rydla (obr. 12: 22). Z ostatních typů nástrojů jsou zastoupeny retušované čepele a čepelka: jednostranně retušovaná čepel s odlomenou distální částí a laterální kůrou (obr. 12: 5), mesiální část čepele s jednostrannou retuší (obr. 12: 7), mesiální fragment masivní čepele s retuší na ventrální straně (obr. 12: 18) a čepelka s jednostrannou jemnou retuší (typ Dufour, obr. 12: 14). Dále se vyskytl masivní úštěp s drásadlovitou retuší (obr. 12: 23) a zlomek úštěpu s retuší na ventrální straně (obr. 12: 21). Mezi fragmenty nástrojů byly zařazeny i kusy, které na sobě nesou retuši, ovšem pro jejich přílišné poškození je nelze typologicky blíže určit (3 ks). Na 4 artefaktech se objevilo opotřebení.

Sledovaná kolekce byla na základě výskytu charakteristických typů nástrojů (škrabadla typu Lhotka, tři vysokých vyčnělých škrabadel, kanelovaného rydla na zlomku úštěpu, kombinace vyčnělého kýlovitého škrabadla s rydlem a čepelky Dufour) kulturně klasifikována jako aurignacká.

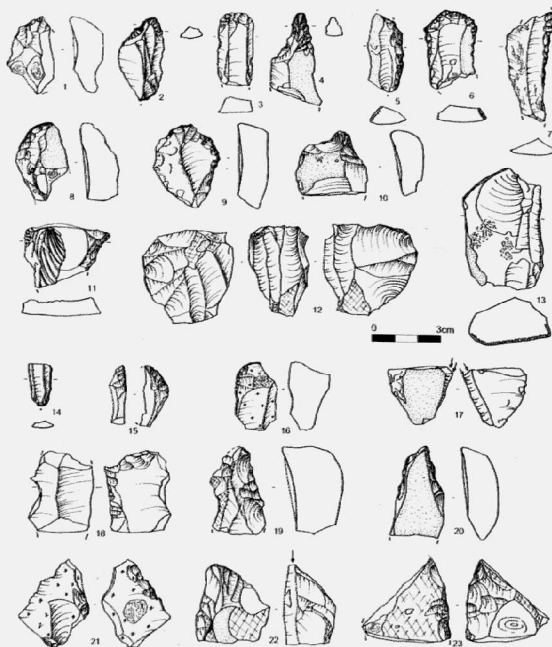
„Záhumenice“. Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Tato poloha se nachází v nadmořské výšce 336 m na severním okraji obce.

Lokalita byla pravděpodobně objevena v roce 1996 amatérským badatelem D. Kaškou, který shromážděnou kolekci kamenných štípaných artefaktů odevzdal do Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně, kde jsou dnes uloženy. Lokalita dosud nebyla publikována.

Jedná se o kolekci 10 artefaktů, ve které jsou čepele a úštěpy zastoupeny ve stejném poměru 3 : 3. Na fragmentu jedné z čepelí bylo vyrobeno drobné škrabadlo (obr. 12: 3) a další škrabadlo, resp. pouze fragment jeho hlavice, se nachází na úštěpu (obr. 12: 16). Mesiální zlomek úštěpu s bilaterální retuší a zkamenělou fosilií (obr. 12: 11) byl z typologického hlediska zařazen mezi fragmenty nástrojů. V této kolekci jsou zastoupeny i 2 jádra. První z nich je ploché jednodstavné s čepelovo-úštěpovými negativy (obr. 12: 13). Jeho zadní část je pokryta kůrou. Druhé jádro je jednodstavné s negativy po odbití drobné čepele, čepelky a dokonce mikročepelky. Těžní plocha je umístěna na užší hraně jádra. Jeho podstava byla upravena jedním úderem. Boky jsou ploché, záda mají hřebénovou preparaci (obr. 12: 12).

Převážná většina artefaktů je silně patinována. V rámci surovinového spektra se ve 3 případech vyskytl rohovec typu Troubky-Zdislavice, který je i po patinaci lehce identifikovatelný vzhledem pro velké množství rezavě hnědých teček na bílém podkladě (Přichystal 2002, 71). Pět artefaktů bylo vyro-

**Obr. 12. Hostišová. Vybrané artefakty. 2,8,9: Na pískách, 1,4-7,10,14-15,17-23: Strážná, 3,11-13,16: Záhumenice.
Hostišová. Selected artifacts.**

beno z eratického silicitu, dále se objevil červenohnědý radiolarit (1 kus). Jeden kus byl silně přepálen, což znemožnilo jeho surovinové určení.

Časově lze sledovanou kolekci vzhledem k přítomnosti jádra s čepelovými, čepelkovými a mikročepelkovými negativy a škrabadla na zlomené čepeli přiřadit obecně k mladému paleolitu.

Lenka Péluchová Vitošová

Literatura

- Klíma, B. 1956: Nová paleolitická stanice v Gottwaldově-Loukách. *Anthropozoikum* 5 (1955), 425–438.
- Langová, J. 1993: Paleolitické a neolitické osídlení v Hostišově (okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 34, 17–18.
- Oliva, M. 1987: *Aurignacien na Moravě*. Studie Muzea Kroměřížska 87, 5–128.
- Otčenášek, J. 1955: Hostišová (okr. Gottwaldov). In: *Archeologické výzkumy v Gottwaldovském kraji roku 1955*. Ojedinelé nálezy, 55–59.
- Přichystal, A. 2002: Zdroje kamenných surovin. In: J. Svoboda (ed.), *Paleolit Moravy a Slezska*. 2. aktualizované vydání. Dolnověstonické studie 8, 67–77. Brno: AÚ AV ČR.
- Škrdl, P., Přichystal, A. 2002: Boršice u Buchlovic (okr. Uh. Hradiště). *Přehled výzkumů* 44, 177–187.

Resumé

The site in the field of Na pískách yielded a small collection consisting of 8 chipped stone artifacts, which are deposited in The Museum of Southeastern Moravia at Zlín. The site was found by D. Kaška in 1996. Majority of the artifacts are manufactured from erratic flint (6 items) and one item is from radiolarite. The raw material type of one item could not be determined because it was burnt. The tools include 3 nosed endscrapers (obr. 12: 2,8,9). Nosed endscrapers are typical tool forms found in Aurignacian assemblages.

The site in the field of Pod Strážnou was found by V. Zapletal in 1987–1989 and published by J. Langová in 1993. The artifacts are deposited in The Museum of Southeastern Moravia at Zlín. The collection consists of 14 chipped stone artifacts. Six of them are likely to be of Upper Paleolithic antiquity because they are covered with a white patina. Three artifact fragments were manufactured from erratic flint (proximal segment of a small blade, a possible burin on blade and a flake). Another 3 items (2 blade fragments and a small microchip/microfragment) are made from radiolarite.

The site of Hostišová-Strážná was found in 1949–1950 by J. Otčenášek senior, who also published it (1955). In 1956 and 1987 short notes about this site were published by B. Klíma and M. Oliva. The artifacts are deposited in The Museum of Southeastern Moravia at Zlín. The collection consists of 78 stone artifacts (7 items are classified as Neolithic). In the raw material spectra, erratic flint (52 items) is most prevalent, followed by radiolarite (8 items), Krumlovský les-type chert probably from local gravels (3 items), Troubky-Zdislavice type chert (2 items) and Stránská skála-type chert (1 item). Several artifacts have a strong patina or were burnt which prevents the identification of the raw material type (4 items). The most common type of tool is endscrapper: Lhotka-type endscrapper

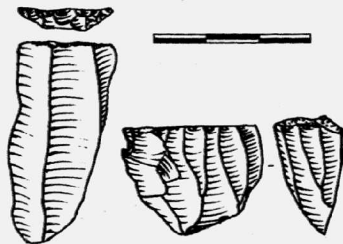
(obr. 12: 1), 3 nosed endscrapers (obr. 12: 10, 19, 20), 1 endscrapper on a broken retouched blade (obr. 12: 6) and 2 endscrapper fragments (obr. 12: 1, 15). In one case, a carinated endscrapper is combined with a burin (obr. 12: 22). Other tools include a polyhedral burin on a broken flake, a flake with sidescrapper retouch (obr. 12: 9), a fragment of a ventrally retouched flake (obr. 12: 21), several retouched blades (obr. 12: 5, 7, 18), and one finely-retouched bladelet (Dufour type, obr. 12: 14). The collection is classified as Aurignacian.

The site of Hostišová-Záhumenice was discovered in 1996 by D. Kaška, who collected the stone artifacts and committed them to The Museum of Southeastern Moravia at Zlín where they are currently held. The collection consists of 10 items. The majority of the artifacts have a strong patina and one of them was burnt, which prevents identification of the raw material type. Five items are produced from erratic flint, 3 items from Troubky-Zdislavice type chert and 1 item from radiolarite. The tool collection includes an endscrapper on a small blade (obr. 12: 3), a fragment of an endscrapper on a flake (obr. 12: 16) and another fragment of a bilaterally retouched flake with a fossil (obr. 12: 11). Two cores are also present in the collection. One core has a typical Upper Paleolithic shape and was used for blade and a bladelet removal (obr. 12: 12). The second core is flat with a prepared striking platform and one debitage surface (obr. 12: 13). The collection is classified as Upper Paleolithic.

HRUBÁ VRBKA (okr. Hodonín)

„Horní Padělký“. Pozdní paleolit. Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalita je situována v mírně zvlněné krajině Žalostinské vrchoviny při úpatí Bílých Karpat, na nevýrazném návrší, které je vymezeno toky Zábařinčového a Malanského potoka, které je vymezeno výšce 260–261 m. Geografické souřadnice lokality jsou: 48° 52' 37,89" N; 17° 28' 37,42" E (WGS-84). Okraj Dolnomoravského úvalu je vzdálen přibližně 6 km (severozápadně) a řeka Velička teče přibližně 3 km východně. Povrchovým sběrem realizovaným v letech 1999–2006 Martinem Ďugou byla objevena nová polykulturní lokalita. Z rámce souboru nálezů (srov. kap. Neolit, Doba bronzová, Středověk a novověk) byly vyčleněny artefakty štipané kamenné industrie, které na základě mírné patinace povrchu umožňují i pozdně paleolitickou klasifikaci. Konkrétně jde o mikrojádro, čepel s příčnou retuší, zlomek mikročepelky a dva mikroodštěpky z radiolaritu, které doplňují další zlomky suroviny bez stop opracování. Vzhledem k povrchovému charakteru kolekce,

Obr. 13. Hrubá Vrbka. Artefakty.
Hrubá Vrbka. Artifacts.